

Posudek bakalářské práce:

Šárka HLŮŽKOVÁ, „Jádru vybrané z mnohých kněh lékařských“ z roku 1674.

Filosofická fakulta Jihočeské university v Českých Budějovicích, Ústav archivnictví a pomocných věd historických, České Budějovice 2013, 81 + 79 nečíslovaných stran.

Významný a zajímavý typ středověkých i raně novověkých rukopisů představují tzv. jádra, tj. lékařská kompendia nejrůznějšího obsahu, která jsou dochována v četných variantách v různých fondech či sbírkách. Jeden z těchto rukopisů, nacházející se ve Vlastivědném muzeu dr. Hostaše v Klatovech, kde je vztahován k roku 1674 a k osobě významného středověkého učence, mistra Křišťana z Prachatic, si za téma své bakalářské práce záslužně zvolila Šárka Hlůžková.

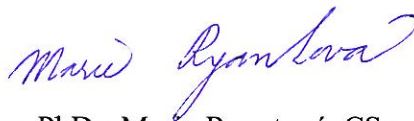
Práce Š. Hlůžkové má jednoduchou strukturu, vedle úvodu a závěru je tvořena jen dvěma kapitolami, z nichž druhá je ale velmi rozsáhlá. Zatímco snad až příliš stručný Úvod (s. 7 – 9) seznamuje s členěním práce a přináší jen velmi strohou charakteristiku příslušného typu pramene a rekapitulaci dosavadního zájmu i relevantní literatury, další kapitola (s. 9 – 17) podává základní přehled vývoje lékařské vědy od starověku po 20. století a seznamuje s nejvýznamnějšími osobnostmi středověkého lékařství, zejména právě Křišťanem z Prachatic; i když se nutně jedná o kompilační část práce, zvládla je studentka s potřebným nadhledem. Tyto pasáže však autorka chápe jako skutečně nezbytné uvedení do hlavního tématu práce, jímž je kodikologický a obsahový rozbor zkoumaného rukopisu (s. 17 – 74), přičemž zejména druhý z nich je pojat naopak velmi důkladně – i když nutno konstatovat, že v rámci kodikologického popisu nebylo nic důležitého opomenuto. V rámci vnitřního popisu se autorka pokusila také o určení autora, a přestože nebylo možné jej konkretizovat, uvedla alespoň četné postřehy, které bylo možno z textu „jádru“ zjistit. Nejrozsáhlejší část bakalářské práce ovšem tvoří detailní popis obsahu zkoumaného rukopisu, který zahrnuje kromě několika úvodních, odlišnou rukou psaných i jinak pojatých listů dalších celkem 233 folií, s textem rozděleným do řady oddílů a dalších podkapitol; užitečnou pomůcku v tomto případě představuje rozsáhlý tabelární přehled, zařazený mezi přílohami. Autorka ve své práci nejen seznamuje s obsahem jednotlivých částí, v nichž se kromě lékařských předpisů nacházejí i kuchařské předpisy, ale současně provádí srovnání jednak s edicí lékařských knížek Křišťana z Prachatic, takže může konstatovat jejich receptci, jednak s aktuálním Herbářem léčivých rostlin, což umožňuje specifikovat využití některých uváděných léčivých prostředků. Další předností práce Š. Hlůžkové je konfrontace také s některými dalšími odbornými lékařskými tituly. Autorka neopomíná ani různé zmínky o využití modliteb a dalších prvků lidové zbožnosti při léčení, tj. zaklínadel a zaříkání (např. s. 27 a zejm. s. 73 – 74), i když těmto otázkám již nevěnuje větší pozornost z hlediska sociální antropologie či kulturní historie. Tato skutečnost, a také absence citací některých titulů z oboru dějin lékařství (zejm. prací D. Tomíčka) představuje ale jediné výhrady, které k práci mám. Naopak oceňuji jak již zmíněný důkladný obsahový rozbor a práci s edicí Křišťanových děl či lékařskou literaturou, tak pozornost věnovanou detailům (kromě modliteb mám na mysli zmínky o osobách, jímž bylo přičítáno autorství některých receptů, a pokus o jejich identifikaci na s. 34 – 35, 65 a v Závěru na s. 76 – 77), opomenout rozhodně nelze úspěšné paleografické zvládnutí

rozsáhlého rukopisu, které je pro autorku samozřejmostí, stejně jako stylistická a jazyková úroveň práce.

Zdařilé shrnutí zjištěných skutečností vtělila Š. Hlůžková do poměrně rozsáhlého Závěru (s. 74 – 77), součástí práce tvoří nezbytný seznam pramenů a literatury (s. 78 – 80) a nestránkované přílohy, do nichž byl kromě již uvedeného obsáhlého tabelárního přehledu obsahu celého zkoumaného rukopisu (s připojením ediční poznámky) zařazen také velmi užitečný slovník použitých staročeských výrazů, několik ukázek písma (dokládajících odlišné písarské ruce, podílející se na sepsání rukopisu) a vyobrazení filigránu nacházejícího se na papíru použitém pro napsání rukopisu.

Bakalářská práce Š. Hlůžkové představuje dle mého soudu cenný příspěvek ke zkoumání raně novověkých lékařských rukopisů, umožňuje také alespoň částečně nahlédnout i do myšlenkového světa tehdejší společnosti a jejího vypořádávání se s nemocí a neduhy. Jak už jsem uvedla, práce vykazuje také kvalitní jazykovou a stylistickou úroveň, vyzdvihnout bych chtěla i značnou míru samostatnosti zpracování. Bakalářská práce Šárky Hlůžkové tak rozhodně splňuje nároky kladené na bakalářské práce, proto ji ráda doporučuji k obhajobě a navrhuji ji klasifikovat stupněm **v ý b o r n ě**.

V Praze dne 13. června 2013

Doc. PhDr. Marie Ryantová, CSc.